

COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

229

PREȚUL 1 LEU

MIHU DRAGOMIR

TRIMISUL DACILOR

MIHU DRAGOMIR

TRIMISUL DACILOR

●

DISCUTÎND ÎN MORSE

●

CUTIA CU TRANZISTORI

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"

EDITATĂ DE REVISTA

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Anul X — Nr. 229 — 1 iunie 1964

Povestirea „Trimisul dacilor“ face parte din lucrările postume ale lui Mihu Dragomir ; „Discutînd în morse“ a apărut în revista „Gazeta literară”, anul X, nr. 36 (495), din 5 septembrie 1963 ; „Cutia cu tranzistori”, în „Gazeta literară”, anul XI, nr. 16 (526), din 16 aprilie 1964, iar poezia „Salahor ceresc” a fost luată din volumul „Cele mai frumoase poezii”, Editura tineretului, 1963.

Coperta desen: VICTOR WEGEMANN

S-A STINS O FLACĂRĂ

Stăteam lîngă catafalcul poetului, cutremurat de această sfîșietoare și absurdă frîngere în plin zbor. Îmbibat de acorduri funebre, aerul din încăpere căpătase parcă o altă consistență, strîn-

Desen de
TIA PELTZ.

gîndu-mi inima în cleștele unui refren obsedant: „N-am să-l mai văd pe Mihu..." Și atunci, cu luciditatea stranie și intermitentă a durerii, mi-am amintit de povestirea lui „Pe lungimea de undă a Cosmosului", de muzica aceea venind nu se știe de unde ca să vestească astronavigatorilor că nesfîrșita scoică a universului vibrează de gînduri și sentimente asemănătoare celor omenești. Și atunci, cu lipsa de logică a clipei, mi-am spus că făpturile extraterestre în a căror existență crezuse poetul ascultă poate sunetele grave ale „Requiemului" și înțeleg că undeva s-a stins o flacără...

O flacără. Nimic nu mi se pare mai definitoriu pentru Mihu Dragomir, pentru talentul său fecund şi polivalent. S-a scris şi se va scrie despre ce a adus el poeziei, istoriei literare, publicisticii noastre. În acest ceas al amintirii cernite vreau să evoc pasiunea lui statornică pentru încleştarea de lumini şi umbre a Necunoscutului, pentru plăsmuirile „deocamdată fantastice" ale viitorului, în care credea fără şovăire.

Îndrăgostit de marile creaţii universale ale literaturii ştiinţifico-fantastice, Mihu Dragomir şi-a legat numele de traducerea primelor două volume de opere alese ale lui H. G. Wells. Şi nu pot să uit că pe masa lui de lucru se afla începutul celui de-al treilea volum, promis editurii pentru mijlocul acestei veri, care nu-l va mai vedea bătînd drumurile ţării, aşa cum îi plăcea atît de mult s-o facă. De altfel, printre proiectele sale apropiate figurau un nou volum de povestiri şi o antologie a literaturii de anticipaţie româneşti dinainte de 1944.

Dar Mihu Dragomir n-a fost niciodată preocupat doar de propria sa activitate. Urmărind cu un interes neştirbit creaţia originală, el ştia să încurajeze cu vorba sau cu condeiul tinerii ca e-şi încercau aripile în văzduhul magic al fantasticului-ştiinţific. Referatul prezentat de el la una dintre şedinţele secţiei de literatură pentru copii şi tineret a Uniunii scriitorilor constituie un exemplu pilduitor în această privinţă.

E încă prea devreme, durerea ne e încă prea proaspătă pentru a putea hotărî locul pe care-l va ocupa Mihu Dragomir într-o viitoare istorie a literaturii ştiinţifico-fantastice romîneşti. Şi admiratorii *poetului* nu trebuie să considere aceste rînduri mîhnite drept o încercare de a-l smulge de pe tărîmul afirmării lui celei mai notorii. Căci Mihu Dragomir a fost poet prin excelenţă şi în proza lui de anticipaţie, despre care se poate spune, aşa cum spunea cîndva Jean Marcenac despre poezie: „...Funcţia ei specifică este de a lansa, înaintea înfăptuirilor omului, cuvintele de aur ale imaginaţiei şi ale speranţei".

Ion Hobana

MIHU DRAGOMIR

TRIMISUL DACILOR

Coborîsem din micul tren forestier pe la amiază, dar pe peronul gării Anineş începuse să înserez. Valea strîmtă a Grădiştei se ferea întotdeauna de soare şi mai ales acum, toamna, lumina nu pătrundea decît cîteva ore. În gară mă aştepta Emil. Nu m-a lăsat nici să răsuflu şi m-am trezit pe locomotiva care îşi urma drumul pînă în fundul văii, la exploatarea forestieră de sub Grădiştea Muncelului.

— Ai un noroc extraordinar, mi-a spus, zvîrlindu-mi geamantanul pe movila de cărbuni din tenderul locomotivei. Ai picat aici într-un moment unic. Pentru nimeni altul n-aş fi venit la Anineş, dar pentru tine...

— Ce s-a întîmplat? Ai mai făcut vreo descoperire?

Emil lucra pe şantierul vechii Sarmizegetusa de trei ani. Rămînea şi după ce şantierul se închidea, ca acum, în toamnă. Cu un an înainte iernase în cabanele muncitorilor forestieri, urcînd mai în fiecare zi sus, în vechea cetate.

— O descoperire, spui? Sînt cel mai norocos om din lume, mă, înţelegi tu? Nimeni, nimeni n-a făcut pînă acum o asemenea descoperire. Poate doar Schliemann... Dar nu, nu se poate face nici un fel de comparaţie! El n-a găsit decît nişte ziduri, cum avem şi noi destule...

Locomotiva zdrăngănea din toate şuruburile, şi trebuia să strigăm pentru a ne auzi. Şedeam îngrămădiţi, într-o căldură ucigătoare, cinci inşi, mecanicul, fochistul, noi doi şi şeful de tren. Toţi îl cunoşteau pe Emil ca pe unul de-al lor, şi faptul că mă primiseră şi pe mine pe locomotivă i se datora numai lui. Emil nu era un arheolog de cabinet, care dă cîteva zile tîrcoale unor ruine şi apoi se închide în bibliotecă pentru a scrie lungi consideraţii, în genere compilate după alţii. El se confundase cu viaţa muncitorilor din munte şi se instalase acolo pe timp îndelungat, socotind că numai aşa poate să afle mai mult decît se ştiuse pînă atunci despre daci.

— Dar ce-ai găsit, omule, spune o dată !

Mi-a zîmbit, făcîndu-mi cu ochiul către ceilalţi. Aştepta, probabil, să rămînem singuri.

— Meştere, dă-i bătaie, să ajungem încă pe lumină. Trebuie să urc sus în seara asta.

— Cam greu, tovarăşu' profesor, răspunse mecanicul. Ce-o să fie dacă vă urcaţi mîine ? Pietroaiele vă aşteaptă, nu le fură nimeni.

— Nu-i vorba de pietroaie în seara asta. Dă-i bătaie, că fac cinste cu o glajă de răchie. Dacă ajungem la timp, o dau acum, dacă ajungem după ce s-a întunecat, o dau peste o săptămînă. Bine ?

— Bine.

Şi locomotiva a fluierat lung, întărîtîndu-se pe şinele înguste şi instabile. Emil privea prin mine, undeva, cu un surîs ciudat pe buze.

Am ajuns cînd încă nu se întunecase de-a binelea. Emil a strigat cantinierului să treacă în contul lui o sticlă de rachiu pentru mecanic, mi-a zvîrlit, din drum, geamantanul pe fereastra cabanei unde locuia şi m-a tras de mînă către treptele de lemn care duceau sus, spre vîrful muntelui.

— E noapte, Emile, nu se mai vede nimic. Lasă pe mîine, ce naiba ! Nu-i mai bine să-mi povesteşti mai întîi ce-ai găsit ?

— Sus e încă ziuă, nu sînt copaci. Hai, trebuie, înţelegi, trebuie să vezi chiar acum !

De fapt, începusem să urcăm şi mi-am dat seama, după tonul cu care îmi vorbea, că nu-l mai pot întoarce din drum. Îl cunoşteam, doar, destul de bine.

— Dar ce-ai găsit, omule ?

S-a întors către mine, oprindu-se o clipă :

— Am găsit un om.

Tîmplele mi se acoperiseră deja de sudoare, haina de piele se îngreunase pe umeri, inima îmi bătea tot mai tare, şi nu eram de fel dispus să dezleg parabolele lui.

— Un om ? A trebuit să urci pînă sus ca să găseşti un om ? Nu erau destui jos, în sat ?

Emil urca, sprinten. S-a mai întors o dată, să mă privească, apoi n-a mai vorbit nimic.

Am urcat aşa, gîfîind din ce în ce mai tare, încă vreun sfert de oră. Se întunecase de-a binelea. Pădurea se înfiora uşor de o zbatere de vînt. M-am oprit o clipă să răsuflu. Emil era nebun de-a binelea. Înţeleg, în general, pasiunile, dar să urci pînă la Sarmizegetusa în plină noapte mi se

părea că întrece orice. Şi măcar de-ar fi fost vară! Am simţit pe frunte o picătură de ploaie şi am strigat:

— Emil, plouă. Hai înapoi, eu nu mai merg.

Nu-l vedeam, dar l-am auzit nu prea departe:

— Mai avem cîteva minute. E mai mult drum înapoi. Hai!

Ce era să fac? Am urcat, cum am putut, pînă cînd am simţit că ploaia se înteţeşte. Am ridicat privirea. În faţă ardea o luminiţă. Ajunsesem la primul sanctuar.

Pe terasa sanctuarului, ploaia cădea deasă, în toată voia. Plouase, probabil, şi cu o zi sau două înainte, deoarece piciorul se afunda lesne în pămînt.

— Moş Teoadere, deschide, sînt eu...

Am intrat, leoarcă de ploaie, în cabana paznicului, cu inima bătînd nebuneşte. În cabană era cald şi linişte.

— Cred că nu mai vrei să urcăm, i-am spus, înfuriat, lui Emil. Ţi-am spus că este o nebunie. Şi măcar dacă mi-ai fi explicat. Ce sînt misterele astea?

Emil privea pe fereastră, cu acelaşi zîmbet ciudat. M-a lăsat să bombănesc, să mă descalţ, să mă cuibăresc lîngă sobă, apoi, privind mai departe în noaptea ploioasă, a început să vorbească:

— Esti al doilea om care vei vedea un dac adevărat. Înţelegi?

— Ce vrei să spui? Pe-aici sînt destule tipuri de daci. asta o ştiu din şcoală.

S-a întors spre mine, cu o privire halucinată.

— Nu un urmaş al dacilor, ci un dac de acum două milenii!

L-am privit, fără să înţeleg mare lucru. Nu cumva înnebunise?

— L-am găsit azi. Trebuia să cobor pentru a-mi lua oameni şi unelte de lucru pentru deblocarea peşterii în care l-am găsit şi am dat peste nota telefonică prin care mă anunţai că vii aici. Ţie îţi datorez profesiunea de arheolog, tu m-ai îndrumat către ea atunci cînd eram încă nehotărît. M-am gîndit că meriţi să fii primul care îl va vedea pe acest dac...

— Emile, iartă-mă, nu poţi să vorbeşti ceva mai limpede? Un dac în carne şi oase, spui? Un om viu?

— Nu e viu. Şi totuşi este un om în carne şi oase. Cunoşti omul din Tolund?

— Nu. E vreun om preistoric?

— E un om de acum două milenii, ca şi dacul meu. A fost găsit cu cîţiva ani în urmă în mlaştinile Tolund, din

Danemarca. Mlaştina l-a păstrat intact, mai bine ca orice îmbălsămare. Pricepi? Noi am văzut pînă acum chipul oamenilor de pe vremea aceea doar în desene sau sculpturi. Ni s-au păstrat şi mumiile egiptene sau aztece. Frenologii de azi pot reconstitui figura omului după craniu. Dar un om păstrat intact, ca şi cînd ar dormi sau ar fi murit numai de cîteva zile, n-am văzut decît la Tolund. Şi acum aici, la Sarmizegetusa.

Începusem să înţeleg şi totuşi eram încă înfiorat de gîndul că Emil nu mai este stăpîn pe nervii lui.

— Vrei să-mi explici totul mai în amănunt?

A venit lîngă mine, cuibărindu-se în zeghea de berbece a paznicului, şi-a aprins o ţigară şi a început să povestească.

— Ştii bine cît de puţine urme avem de la daci. Adunăm cu greu, bob cu bob, cîte o nouă mărturie. O oală întreagă ni se pare o comoară fără preţ. Obiecte, foarte puţine. De cînd am început să mă ocup de cetăţile dace mi s-a înfipt în minte o întrebare: De ce nu găsim nici o necropolă? Aceste cetăţi ale morţii sînt pentru noi, arheologii, mai vii decît orice urme de cetate locuită cîndva. Ce făceau dacii cu morţii lor? Îi ardeau. Şi cenuşa? O aruncau în vînt? Mi se părea nefiresc. Trebuia să existe, undeva, răspîndite prin tot ţinutul acesta, necropole unde odihneau urnele cu cenuşa celor incineraţi. M-am gîndit, la început, că aceste necropole erau aşezate nu în apropierea oraşelor, ci în locuri cît mai ferite. Nu puteau fi, totuşi, la distanţe prea mari, deoarece ar fi îngreunat prea mult ceremonia incinerării. Dacii aveau aşezările principale în munţi, căţărate ca nişte cuiburi de vulturi, ferite de posibilele atacuri. Cu ce erau legate printre ele aceste aşezări? Prin cursul rîurilor. Necropolele trebuie să fie, deci, pe văile rîurilor. Şi cum apele şi-au schimbat cursul în două mii de ani, m-am adresat geologilor. Cu chiu cu vai am reconstituit vechiul curs al Grădiştei. Nu te mira, dar Grădiştea nu izvora pe vremea aceea de unde izvorăşte azi, ci chiar de aici, din Sarmizegetusa. Şi aici, în jurul fostului izvor, am început să fac săpături pentru a găsi necropola. Eram atît de convins de existenţa ei, încît mi-am neglijat aproape toate celelalte lucrări, am stat şi iarna, după cum ştii. Astă-vară, am găsit prima urnă. Spun „prima" deoarece trebuie să găsesc şi altele, deşi pînă acum încă n-am găsit. Din păcate, terenul în care am găsit-o fusese spălat de ploi, şi urna era aproape descompusă. N-am putut identifica nici un rest de

cenușă. Doar resturi de oase, care, deși mîncate de umezeală, par a fi totuși arse. Știam că nu voi convinge pe nimeni cu asemenea argumente și am tăcut. Am căutat mai departe. Și astăzi am găsit. Nu necropola, ci ceea ce trebuie să fi fost locul incinerării, altarul. Peștera era sub cursul rîului, înțelegi, o săpaseră ei sub rîu, pentru a fi mai ferită sau pentru că rîul era considerat sfînt. Am dat la o parte un bolovan și am simțit o puternică aromă de rășină. M-am plecat să văd, și... Acolo este o încăpere cam de trei pe trei, cu pereții și pardoseala din pietre lustruite. În mijloc, pe un fel de altar de lemn, se află el. N-am putut să văd prea bine și totuși am văzut. Stă așezat pe partea dreaptă, cu picioarele ușor aduse de la genunchi, cu mîna dreaptă sub căpătîi și cu cea stîngă adusă în față, rezemată de o lance. La cap, ca un fel de trepied, sînt alte trei lănci. E gol, doar la încheietura mîinii și la glezne are un fel de bandaje. Stă ca și cînd ar dormi, dar parcă este gata să sară din somn și să zboare. Da, să zboare, asta este poziția corpului. Toată încăperea miroase puternic a rășină. O, cum aș fi sărit înăuntru... Dar stînca părea dintr-o singură bucată, și apoi m-am gîndit că aerul de afară va aduce descompunerea. Am astupat la loc, am umplut crăpăturile cum am putut mai bine și am alergat jos, să aduc oameni, să deblocăm peștera. Dar poate că trebuie să chem niște medici. Cred că el este îmbălsămat după o metodă necunoscută, a dacilor. Doamne, cum am să pot dormi în noaptea asta?

— L-ai văzut bine, Emil, nu este o închipuire? Poate în peșteră era un buștean oarecare. Sau este o fostă capelă a dacilor, și omul tău nu este decît o statuie...

— Nu, trebuie să fie un om, l-am văzut! Un om trecut prin suliți, după obiceiul dac, pentru a-i duce o solie lui Zalmoxe. Cum de vor fi căzut sorții asupra lui?

...Danor nu bănuia ce sorți vor cădea asupra lui în dimineața cînd ajunsese la poalele muntelui sfînt. Îl condusese un oștean tînăr, încins doar cu un baltag, după care se vedea că face parte din garda sanctuarelor. Venise, călare, în satul îndepărtat al lui Danor, se sfătuise cu cei trei tarabostes ai locului și apoi se convocase sfatul oamenilor liberi. Sarmizegetusa avea nevoie de un tînăr ce nu cunoscuse nici femeia, nici războiul. Mai mult nu s-a spus în fața adunării. Nici nu era nevoie. Cînd Sarmizegetusa avea nevoie de un om, sau de toți oamenii unui sat, trebuiau să se ducă. Au aprins focul în mijlocul satului și au ciocnit cîte o cană

cu vin nou încă fierbînd. Apoi toate cănile celor zece flăcăi dintre care urma să fie tras la sorți cel ce trebuia să plece la Sarmizegetusa au fost așezate grămadă, unele peste altele, în întuneric, înapoia bătrînilor. Unul dintre tarabostes a luat o piatră, a trecut-o de trei ori prin flăcări și a aruncat-o peste spate. Cana care avea spătura cea mai mare indica pe cel ales de soartă. Cana fusese a lui Danor. A doua zi, maică-sa l-a sărutat pe frunte, apoi a plecat, alături de oșteanul cu baltagul de bronz. A vrut să-și ia fluierul, dar oșteanul l-a oprit :

— N-ai nevoie de el. Dacă va trebui, îți faci altul.

Au călărit două zile și două nopți pînă cînd au ajuns în cetatea de la intrarea văii. Au oprit, timp cît oșteanul s-a suit în cetate și a vorbit cu mai marii lui, apoi au pornit iar. Cînd în văi era încă noapte și numai cerul se albise, nesimțit, vestind dimineața, au ajuns la poalele muntelui sfînt. Oșteanul a descălecat, a scos șaua de cînepă de pe cal și a început să-l țesale. Danor n-a mai întrebat nimic și a făcut la fel. Cînd au terminat, de sus, de acolo de unde muntele parcă intra în cer, s-a auzit un sunet argintat, ca de clopoțel. În vale a pătruns prima rază de soare. Oșteanul l-a privit pe Danor, pentru prima oară drept în ochi, și i-a vorbit :

— A bătut dimineața. Sîntem așteptați.

Și a pornit să urce.

Încurajat de vorbă, Danor a cutezat să întrebe :

— Și caii ?

Oșteanul l-a privit mirat :

— Nu te îngriji de treburile altora, Danor. Tu, deacum ai o singură treabă : să asculți și să faci ceea ce vezi că face însoțitorul tău.

Pădurea nu se întindea decît la poalele muntelui. După ce treceai de brîul ei, privirea urca liberă pînă sus, unde întîlnea, uimită, coloanele albe ale sanctuarelor, ca o coroană așezată de o mînă deprinsă cu măreția, acolo, sus, pe fruntea muntelui sfînt. Așezate pe trei terase, sanctuarele străluceau orbitor în primele raze ale zilei, întîmpinînd lumina, care în văi încă nu se așezase.

În sanctuarul cel mare, de pe prima terasă, s-au oprit. Oșteanul i-a făcut semn să stea lîngă el, alături de prima coloană, de lîngă marginea terasei, de unde se vedea toată valea Grădiștei, pînă la cotitura după care se înșiruiau forturile de apărare. A mai răsunat o lovitură molatică, într-un clopot nevăzut de bronz, și din turnul de lîngă sanctuar au

ieşit, cîte unul, tinerii ucenici ai muntelui sfînt. Tăcuţi, s-au aşezat cîte trei lîngă fiecare coloană.

Soarele încă nu se vedea, dar lumina roşcată, filtrată printre pădurile muntelui din faţă, îi bătea în faţă. Cămăşile albe de in păreau violete şi cîte o rază fugară juca pe baltagele de bronz. Apoi, din turn au mai răsunat trei lovituri, poarta cea mare de lemn s-a deschis şi un bărbat voinic, cu barbă scurtă, neagră, purtînd căciula îngustă, de piele de viţel, a tarabostilor din sfatul regal, a păşit printre coloanele sanctuarelor, pînă la pragul din fund. Acolo s-a oprit, s-a întors cu faţa către vale şi, urcînd cele trei trepte de piatră care închideau sanctuarul, a ridicat mîinile către înălţimi, vorbind cu o voce înceată, dar melodioasă:

— Zalmoxe ne trimite şi azi lumina lui nepieritoare...

— Zalmoxe e soarele, murmurară oştenii, rămînînd nemişcaţi.

Chiar în clipa aceea, cînd vîntul flutura uşor mînecile cămăşii de in a preotului, au sunat din nou clopotele de bronz, şi soarele s-a arătat, ca adus de ele, în profunzimea văii, luminînd din plin sanctuarul.

De pe celelalte terase, nevăzute de aici, se auzeau murmurele: „Zalmoxe e soarele!" şi sunetele clopoţeilor nevăzuţi. Vîntul aducea miros legănător de răşină arsă, şi o pace necunoscută pînă atunci umplu inima lui Danor.

Intrat în rîndurile păzitorilor templului, Danor a trebuit să înveţe toate tainele sacre. A lucrat, mai întîi, în atelierele de arme, topind bronzul şi fierul, mişcînd foalele şi bătînd cu ciocanele grele care mlădiau metalul pînă îl făceau foiţe subţiri ca frunza. A învăţat să usuce şi să împletească maţele berbecilor sacrificaţi, făcîndu-le corzi de arc şi praştie. A învăţat să socotească zilele şi cetele lor pe pietrele sanctuarului rotund, în mijlocul căruia ardea necontenit focul sacru, pe care îl veghea regele, în fiecare noapte, înaintea revărsării zorilor. A purtat baltagul de bronz al gărzilor şi a învăţat să reteze cu el, dintr-o lovitură, ţeasta berbecului adus la sacrificiu. A învăţat toate astea fără să vorbească, fără să întrebe şi fără să i să răspundă, privind şi făcînd ceea ce făcea oşteanul care îl adusese.

Pînă într-o dimineaţă cînd, înaintea răsăritului, oşteanul l-a dus în faţa preotului.

— Danor, ai apucat două veri pe muntele sfînt. Sorţii te-au ales bine. Ţi s-a împlinit timpul cînd trebuie să alegi.

Ai privit răsăritul din toate sanctuarele, în afară de cel podit cu soarele, fratele nostru și gîndul lui Zalmoxe. Vrei să rămîi aici, pe muntele sfînt, sau vrei să intri în oastea regelui?

Danor tăcea.

— Ai înțeles puterea noastră?

Danor dădu din cap.

— Ai dreptul să vorbești, acum. Poți întreba, o singură întrebare. Te-ai gîndit la ea?

Danor dădu din nou din cap.

— Vorbește.

Privind în ochii preotului, Danor vorbi:

— Puterea noastră n-ar fi mai mare dacă am face mai multe arme?

— Da.

— De ce nu aducem sclavii să ne facă arme?

Preotul se încruntă și răscoli cu bățul de corn în vatră. Rămase apoi pe gînduri mult timp. Tîrziu, ridică privirea către Danor:

— Știi multe și pui întrebări îndrăznețe. Metalul se topește nu pentru că vor oamenii, ci pentru că așa vrea Zalmoxe. Învățătura muntelui sfînt nu trebuie să coboare în văi. O știm numai noi, și o vom ține numai noi. Romanul este mai puternic ca noi pentru că face ceea ce întrebi tu. Noi însă nu vom lucra niciodată cu sclavi. Ei sînt buni pentru arat și semănat, pentru căratul pietrelor și pentru săpatul depozitelor. Iar tu, Danor, vei rămîne aici, la muntele sfînt.

A doua zi, Danor a fost trecut în peșterile preoților. Vreme de o toamnă și o iarnă a amestecat rășinile pentru sanctuare, singur, nescoțînd nici o vorbă. Apoi i s-au dat lemnele pentru ruguri, pe care le îmbiba cu rășini. Nu mai cobora în sanctuare, primea răsăritul din gura peșterilor, mînca turtele de mei și friptura de oaie care i se lăsau în fața peșterii, bea apă din izvorul de alături și se gîndea. La ce se gîndea? Alături, în celelalte peșteri, se auzeau bocănituri înfundate, dintr-un cuptor ieșea mereu fum. Se coceau oale mari, în care ar fi încăput un om. Oalele erau trimise apoi în cetate.

Cînd s-a ridicat iarna, Danor a fost chemat iar la preot.

— Ai din nou voie să pui o întrebare, Danor. Vorbește.

Danor tăcea.

— Ai înțeles răspunsul la întrebarea cea veche.

Dădu din cap în semn că n-a înțeles.

— Ai şi acum aceeaşi întrebare?

Dădu din cap în semn afirmativ.

— Sorţii nu te-au ales bine, Danor. Nici soarele nu răsare totdeauna. Vei mai fi tras o dată la sorţi.

Nici atunci Danor n-a înţeles ce sorţi se coboară asupra lui.

A înţeles abia cînd, într-o noapte luminată de Gebeleizis, au fost adunaţi, în sanctuarul cel mic, toţi tinerii care trecuseră prin învăţătura muntelui sfînt. Pe focul din vatră s-a turnat răşină de jertfă, şi Danor a înţeles că cineva trebuie să fie aruncat în suliţi pentru a duce solie lui Zalmoxe. Marele preot a coborît în sanctuar, Danor îl vedea pentru prima dată. Se spunea că el este însuşi Zalmoxe, sau un ucenic al lui, şi era singurul care îl putea chema pe rege sus, în peştera din vîrful muntelui sfînt, unde trăia fără mîncare şi fără apă, ascultînd semnele vremii şi pornind ploile şi vînturile.

Regele şedea lîngă vatră, alături de marele preot. Era îmbrăcat în cămaşă de in, încins cu un brîu lat de fir de argint, la care atîrna un pumnal lung şi subţire. Pe cap purta căciulă de in înălbit, iar în picioare opinci bătute cu ţinte de bronz strălucitor. Şedea cu mîinile la piept, privind în flăcările vetrei. Marele preot i-a întins mîna, regele şi-a scos pumnalul de la brîu şi i l-a dat. Preotul l-a privit lung, cum strălucea în lumina puternică a Lunii, apoi a murmurat invocarea către Gebeleizis. L-a trecut prin foc, murmurînd mereu ceva neînţeles, apoi, cu un strigăt sălbatic, s-a întors către cei adunaţi şi a înfipt pumnalul în pămînt, pînă la prăsele. cu un gest viguros, neaşteptat la un bătrîn.

— Război, au murmurat preoţii şi gărzile.

Regele şi-a luat mîinile de la piept şi a pus un genunchi la pămînt, în faţa marelui preot. Acesta a întins mîinile asupra capului şi a murmurat, încet, dar auzindu-se în tot sanctuarul:

— Război...

Erau în totul zece tineri asupra cărora urmau să se tragă sorţii.

Unul dintre preoţi a făcut un semn şi primul dintre tineri s-a apropiat. Preotul a întins mîinile, cu palmele făcute pumn, şi tînărul a ales una dintre ele. Preotul a deschis palma. Era goală. A venit al doilea, şi palma a rămas tot goală. Al treilea, la fel. Danor era al şaselea la rînd. A privit drept în ochii preotului şi a întins cu hotărîre

amîndouă mîinile. Fără să vrea, preotul a deschis ambele palme. În fiecare era cîte un arşic de miel, lustruit, din cele cu care se trăgeau sorţii. Totul n-a durat decît o clipă. Preotul a închis una dintre palme, apoi a deschis-o iar. Palma era goală. S-a întors către rege, cu palmele întinse, arătîndu-i arşicul. Danor a închis ochii. Ştia. Bănuia. Dar ce rost avea să vorbească? Vorbele n-aveau ce căuta aici, în muntele sfînt. Trebuia să fie tras în suliţi.

A îngenuncheat în faţa regelui şi a rămas aşa, simţind cum îl năpădeşte mirosul de răşină arsă pentru mulţumirea Lunii, pînă cînd s-a simţit apucat de subţiori. S-a ridicat şi s-a lăsat dus către peştera unde trebuia să aştepte timp de două mănunchiuri de cîte şapte zile, cînd urma să fie sacrificat.

A doua zi, sorbind apa amestecată cu miere din ulciorul lăsat în faţa peşterii, s-a hotărît. Va fugi. I se păruse, la început, că totul este simplu, măreţ şi puternic aici, pe muntele sfînt. Era mîndru că fusese ales pentru gărzile sanctuarelor. Dar de ce această tăcere, care se aşternea peste orice întrebare? Dacă voiau război, aşa cum îl voiau şi cei din văi, împotriva romanului, de ce se mulţumeau să bată cîte zece săbii pe zi, cînd s-ar fi putut face în fiecare sat cîte un atelier, care ar fi dat arme tuturor satelor? Ei se temeau, deşi n-o spuneau niciodată. Se temeau, de cine? De cine, mai rău decît de romani? Încă nu înţelegea, dar ştia că alţii, carpii, plecaseră, de mult, departe, pentru că nu voiseră să se supună orbeşte acestor porunci hotărîte de muntele sfînt. Şi acum, arşicele pe care preotul le pregătise numai pentru el. Nu soarta îl alesese, ci preoţii. În faţa soartei, s-ar fi plecat. În faţa oamenilor, niciodată. Mîine va fugi.

L-au prins înainte de a ajunge în vale. Muntele era înţesat cu gărzi, nu se putea face nici o mişcare. L-au dus în faţa marelui preot, care i-a vorbit, după ce l-a privit mult, ca pe o sălbăticiune rară:

— Te-ai ridicat împotriva sorţii, Danor. Dar soarta te vrea. Nu vei ajunge la Zalmoxe, şi nu-ţi dăm nici o solie. Dar pentru toţi ceilalţi vei fi un sol ca şi pînă acum. Nu te putem lăsa în viaţă, ştii prea multe. Nu te putem nici ucide, ai fost ales de soartă. Vei rămîne sol, deşi nu-ţi dăm nici o solie.

— Nu soarta m-a ales, ci voi.

Marele preot, neobişnuit să audă alt glas decît al lui, rămase o clipă pe gînduri.

— Ştiu ce gîndeşti, Danor. Ai învăţat multe la noi. Voiam să te învăţăm şi mai multe, să pătrunzi taina magică a cifrelor şi chiar mai mult. Gîndul tău l-au mai avut şi alţii, şi au pierit. Armele sînt taine ale cerului. Romanii le-au dat pe mîna sclavilor, şi sclavii le-au întors contra lor. Noi nu vrem să facem la fel. Auzi ceea ce n-a mai auzit nici un om pînă acum. Dar vei muri, şi un mort nu vorbeşte niciodată. Ne putem înţelege şi cu romanii, cum ne-am mai înţeles. Cu sclavii, însă, nu ne vom înţelege niciodată. Sînt prea mulţi. Acum se va porni războiul. Poate vom pieri, dar poate vom birui. Dacă sclavii au arme, nu vom putea birui, sîntem prea puţini.

Obosit de cît vorbise, mai mult ca oricînd, marele preot făcu un semn să-l ducă de acolo.

A doua zi dimineaţă, cînd a sorbit apa amestecată cu miere, a simţit o moleşeală plăcută în tot corpul. „Să dorm — s-a gîndit — şi la noapte voi încerca iar să fug. Să dorm, să dorm... Cît de departe sînt carpii?"

Nu s-a mai trezit niciodată. A gemut doar, fără să ştie, cînd prima suliţă i-a străbătut pieptul. Pe celelalte două nu le-a mai simţit. Acolo, în peştera unde gîndise, i-au aşezat rugul. L-au aşezat gata de plecare, cu o suliţă în mînă, ca pe orice sol. Au potrivit oglinzile de aramă care trebuiau să prindă primele raze ale soarelui şi să aprindă rugul, apoi l-au lăsat singur cele trei zile cît cerea ritualul.

A doua zi, însă, regele a trebuit să plece în grabă spre cîmpie. Veniseră veşti despre apropierea unor triburi trimise de romani, şi forturile din cîmpie trebuiau grabnic întărite. Preotul a închis peştera şi a plecat cu ceilalţi. Danor a rămas singur, cum fusese şi pînă atunci...

...Ne-am trezit tîrziu, dimineaţa, osteniţi de veghere. Ploaia ce ne prinsese la urcuş ne adusese febră. Emil se simţea rău, totuşi s-a îmbrăcat în grabă.

— Să mergem...

Atunci a intrat paznicul.

— Dom' profesor, veniţi să vedeţi. A luat ceva foc, colo sus.

Am fugit afară. Aproape de creasta muntelui ieşea o trîmbă subţire de fum.

— Rugul, a urlat Emil. S-a deschis peştera şi soarele a aprins rugul.

A fugit ca un nebun pînă sus. Abia m-am căţărat după el. L-am găsit îngenuncheat lîngă o stîncă de unde venea

un miros slab de rășină arsă. În peșteră nu mai rămăsese decît un morman de cenușă. Cînd au vrut să deblocheze peștera, s-a prăbușit. N-au mai găsit nimic.

— O fi fost un rug pur și simplu, Emil, fără nimic altceva..., am căutat să-l consolez.

M-a privit ca și cînd nu mă vedea și a coborît. N-a mai vorbit nimănui despre descoperirea lui. Eu am încredințat-o hîrtiei acum, cînd Emil s-a lăsat convins că totul a fost doar o halucinație a lui. Era extenuat de cercetări.

DISCUTÎND ÎN MORSE

Venisem abia de două zile la Predeal, în concediu, și, bineînțeles, încă nu reușisem să mă desprind de atmosfera obișnuită a serviciului unde lucram. Spun „lucram" deoarece, acum aproape fără voia mea, am început să mă gîndesc tot mai insistent la un transfer. Descoperind acest nou și uimitor domeniu, mă simt atras către el cu o forță irezistibilă. Cred, de altfel, că oricine ar fi fost în locul meu... Dar să expun, mai întîi, faptele.

Nu cunoșteam prea bine Predealul. Nu-l cunosc nici acum. Vila în care fusesem cazați eu și soția mea se afla undeva, la marginea orașului. Chiar din spatele ei începea pădurea. Am fost fericit de această întîmplare. Orașul nu mă atrăgea. Am dat o raită prin centru și m-am lămurit. Este ca un mic cartier al Bucureștiului. Eu venisem pentru munte, nu pentru ascensiuni, desigur, deoarece nu m-am cățărat niciodată pe o stîncă — înălțimea îmi dă amețeli —, ci pentru aer. Medicul îmi dăduse și o formulă care, nu știu de ce, mi-a surîs: aerosol de pădure.

Era cu vreo oră înainte de a se însera.

— Mai e destulă vreme pînă la masă, i-am spus soției. Aș da o raită pe-aici, pe lîngă casă. Vii cu mine?

— Trebuie să-mi termin romanul — îmi răspunse ea. Așa îmi răspunde, de altfel, în fiecare zi. Întotdeauna are de terminat cîte un roman, chiar dacă nici n-a început să-l citească.

— Bine, mă duc singur. Trec mai tîrziu să te iau. Barem să mergem la masă împreună.

— Da, cred că pînă atunci termin şi romanul. Trebuie neapărat să-l termin, ca să-l încep pe celălalt.

Cînd am ajuns la uşă, m-a strigat:

— De ce nu-ţi iei haina de ploaie?

— Pe vremea asta? Nu vezi cum străluceşte soarele?

— La munte nu poţi să te încrezi în soare.

— N-are nici un rost. La revedere.

Am urcat, pe o mică potecă, printre brazi. Deodată, mi-am adus aminte că uitasem acasă o lucrare pe care cei de la serviciu desigur că o căutau disperaţi. Da, îmi aduceam bine aminte, o luasem acasă, cu două zile înainte de plecare, pentru a o termina. Lucrasem pînă noaptea tîrziu. Mi s-a mai întîmplat să plec în concediu lăsînd unele lucrări neterminate şi, în loc să mă recreez, m-am chinuit tot timpul gîndindu-mă cîte alte lucrări se pot împotmoli din cauza mea. De atunci, mă străduiam să aduc absolut totul la zi înainte de plecare. Şi acum... Trebuia să dau neapărat un telefon, să-i anunţ unde am lăsat dosarul. Dar cum vor reuşi să intre în apartament? N-aveam încotro, eram silit să mă reped înapoi la Bucureşti, să rezolv această neplăcută problemă. Apoi, deodată, n-am mai fost sigur că o lăsasem acasă. Parcă totuşi o dusesem la birou şi i-o dădusem lui... Cui i-o dădusem? Vedeam în faţa ochilor dosarul albastru spălăcit ba pe masa din sufragerie, ba în sertarul biroului meu, ba în mîna dactilografei, ba...

Am trecut pe lîngă o cabană minusculă, în faţa căreia cîţiva turişti, care probabil atunci coborîseră de pe munte, beau bere. M-am gîndit să beau şi eu, dar cînd am văzut forma sticlelor am renunţat. Cine naiba a inventat şi berea caramel? O socotesc de-a dreptul îngrozitoare!

Va să zică — mi-am spus, continuîndu-mi drumul — lucrarea se află la... Unde se află? Cu cît mă sileam să-mi amintesc, dosarul devenea de un albastru şi mai spălăcit. Îl vedeam pretutindeni şi nicăieri. Mi-am impus calmul. N-avea nici un rost să mă frămînt atît chiar de la începutul concediului. M-am gîndit să dau a doua zi un telefon la Bucureşti, să aflu mai întîi dacă într-adevăr nu predasem nimănui lucrarea şi după aceea să iau o hotărîre.

— Acum am ieşit să mă plimb — mi-am spus.

Abia atunci mi-am dat seama că începuse să plouă. De fapt nu era ploaie, ci o burniţă măruntă şi deasă. Probabil că pornise mai de mult. Urcasem în neştire şi nu mai ză-

ream nici urmă de potecă. Peisajul era de jur împrejur același. Seara cobora văzînd cu ochii, sau poate că nu era decît burnița cenușie care întuneca totul. Am făcut cîțiva pași în dreapta și în stînga, dar nu-mi dădeam de loc seama dincotro venisem. Mă aflam pe o mică pajiște, într-o liniște desăvîrșită, întreruptă doar de vîjîitul monoton al cetinii bătute de burniță. Ploaia mă udase de-a binelea și mi-am amintit de ceea ce îmi spusese soția mea la plecare. Avusese — pentru a cîta oară? — dreptate. Dar această recunoaștere nu-mi folosea la nimic, începuse să bată un vînt ușor, care scutura mereu coroanele brazilor, împiedicîndu-mă să mă adăpostesc de ploaie. Pe măsură ce se întuneca deveneam și mai furios pe mine însumi și pe soția mea.

— Trebuia să-mi fi dat pur și simplu haina de ploaie, nu sfaturi! Poftim! Acum ce-i de făcut?

Cum mă învîrteam de colo-colo, izbindu-mă de trunchiurile brazilor, în timp ce întunericul devenea tot mai compact, am zărit deodată o licărire roșietică de lumină. Convins că este de la o casă sau de la o cabană, am grăbit pasul. M-am mai împiedicat de cîteva ori de brazi, dar pînă la urmă am ajuns într-o mică pajiște — poate că era tot pajiștea în care nimerisem ceva mai înainte — în fața unei clădiri ale cărei contururi nu-mi apăreau cu claritate, din cauza întunericului. M-am apropiat. Lumina roșietică venea de la un fel de felinar așezat deasupra unei uși masive de metal. Clădirea era un mic bloc ciudat, numai cu parter, după cîte reușeam să disting. Acum, cînd povestesc această întîmplare, mă mir că n-am asemănat-o de la bun început cu un cavou. Dar atunci nu mi-a trecut prin minte să fac această apropiere. Ușa de metal era întredeschisă și, împingînd-o fără greutate, am intrat înăuntru. Nimerisem într-o încăpere de proporții modeste, un fel de hol. Ținînd încă mîna pe clanță, am bătut în ușă.

— E cineva aici? — am spus, destul de tare.

Nu mi-a răspuns nimeni.

Desigur, nici nu mă gîndeam să mai ies afară. Auzeam ploaia care se întețea și abia acum îmi dădeam seama cît sînt de ud. Am făcut cîțiva pași și am întrebat din nou:

— E cineva aici?

Nu mi-a răspuns, din nou, decît tăcerea.

În hol era o căldură plăcută, și liniște. Sus, la muchile dintre tavan și pereți pîlpîia o luminozitate roșietică, asemenea celei de afară. Deși slabă, lumina de ajuns încît să disting toate obiectele din jur. Nu erau, de altfel, prea multe.

Drept în mijlocul încăperii se afla un fel de măsuță, de fapt o fîșie semicirculară, lată de două palme, așezată pe niște picioare subțiri, în interiorul semicercului era instalat un scaun înalt ca de dentist, cu spatele la ușă. Cînd m-am apropiat de măsuță, am descoperit că pe suprafața ei erau dispuse nenumărate butoane. Am atins, fără să vreau, unul dintre ele, și luminozitatea roșietică a devenit pentru o clipă mai puternică.

— E cineva aici? — am întrebat din nou.

Nici un răspuns. Am privit din nou în jurul meu și abia atunci am observat că în nici un perete nu exista vreo ușă, în afară de aceea prin care intrasem. Mi s-a părut că în peretele opus ușii disting pervazul unei ferestre, dar, cînd m-am apropiat, am văzut că este o simplă ramă metalică, mărginind o suprafață netedă, ca de material plastic.

Deodată mi-a trecut prin minte ideea că nimerisem într-una din acele cochete construcții în stil romînesc pe care scrie, cu litere mari: **PERICOL DE MOARTE.** Și dedesubt: **CURENT DE ÎNALTĂ TENSIUNE.** Le văzusem, din loc în loc, în parcurile și pe străzile din Sinaia și admirasem ideea celor care au hotărît să transforme aceste instalații utilitare în mici opere de arhitectură. Dar acum nu mai era cazul să admir, și încă din interior, o asemenea construcție. M-am repezit spre ușă și am tras cu putere de clanță. Totul începuse să ia forma înlănțuită a unui vis urît. Clanța nici nu se clintea. Cineva închisese ușa.

Am bătut, am strigat, dar fără nici un rezultat. Era ca și cînd mă aflam acolo de-o veșnicie. Gîfîind — îmi auzeam chiar bătăile speriate ale inimii —, m-am așezat pe scaunul din fața ciudatei mese și, mașinal, am scos o țigară. Atunci mi-am dat seama că în jurul meu nu mai era tăcere. Dintr-un colț al încăperii răsună o țîrîitură, ca și cînd un greiere s-ar fi ascuns într-un microfon nevăzut. Din alt colț îi răspunse un altul, apoi altul și, în cîteva clipe, încăperea era ca un stup de greieri. (Știu că nu există stupi de greieri, dar această imagine mi-a venit în minte atunci, și n-are nici un rost s-o înlocuiesc. Poate că redă mai bine starea mea de spirit.) Deși se amestecau, țîrîiturile nu se confundau între ele. Fiecare greier, ca să mă exprim astfel, utiliza o anumită tonalitate.

— Țîr — țîîr — țîrr, parcă întreba un glas subțire.

— Grum — gruum — gruum, răspundea un glas de bariton.

— Dong — dooo — dongon, intervenea un altul.

Şi din nou — ţiîr — gruum — dooog — într-o succesiune neîntreruptă, sărind pe toate notele gamei. Nu cumva asistam la concertul unor instrumente necunoscute? Eram prea buimăcit pentru a-mi mai pune întrebări şi a căuta răspunsuri logice. M-am năpustit din nou la uşă şi am bătut cu pumnii, urlînd din răsputeri.

Deodată, printre ţiriiturile care îmi scrijilau creierul, am auzit un glas omenesc, un glas fără vreo intonaţie precisă:

— Nu este stăpînul!

Am rămas încremenit. Cineva, deci, mă supraveghea.

— Alo! Este cineva aici? — am întrebat din nou. Nici nu mai eram în stare să găsesc alte cuvinte.

— Nu este stăpînul, — repetă vocea necunoscută.

Şi iar: ţiîr — gruuum — doo. Clar, ca şi cum pînă atunci nici nu făcusem altceva, am descifrat ţiriiturile. Spuneau în alfabetul Morse: Nu este stăpînul!

În timpul serviciului militar am fost transmisionist şi cunoşteam destul de bine folosirea alfabetului Morse. Reflexele, îndepărtate un timp de pe primul plan al atenţiei, din cauza altor preocupări, îmi reveniseră brusc. M-am aşezat din nou pe scaun şi am început să ascult strania discuţie care se desfăşura în încăperea slab luminată de licăririle roşietice.

— Am rezolvat ecuaţiile, — spunea o voce. (Cer iertare, dar n-am cum să numesc altfel ţiriiturile care participau la discuţie).

— Ha, ha, ha! — îi răspunse o altă voce, ţiriind cristalin. Mereu vorbeşti despre ecuaţii. De unde scoţi barbarismele astea? Cred că este un cuvînt lipsit de sens. E un substantiv neutru? Un ecuaţ, două ecuaţii? Aşa trebuie să fie. Îmi plac substantivele neutre. Mă distrează. Ha, ha, ha.

Era mai mult decît ciudat acest rîs telegrafic, exprimat în semnale scurte şi lungi. Ca şi cum cineva şi-ar exprima sentimentele prin figuri geometrice.

— Ne plictiseşti cu gramatica ta, interveni altcineva. Nu înţeleg de ce stăpînul te mai lasă să vorbeşti. Şi vorbeşti prea mult, mai mult ca noi toţi.

— Nu e stăpînul! — răsună din nou vocea omenească.

— E un elev, e un elev. Trebuie să-l învăţăm. Prima mea lecţie este despre cuante.

Se auzi un declic şi vocea continuă:

— Cuantele reprezintă...

Dar din nou răsună vocea omenească:

— Tăcere. V-am spus că nu e stăpînul.

— E un elev. E un elev.

— Un elev, doi elevi. Substantiv masculin...

— Este ora 20,15...

— Am răguşit. Nişte ulei suprasaturat...

— La puterea 10, la puterea 10! Numai aşa...

Vocile începuseră să vorbească toate deodată şi îmi era din ce în ce mai greu să le urmăresc. Senzaţia de teamă îmi dispăruse. Mă gîndeam că intrasem probabil într-un fel de fonotecă a cine ştie cărui maniac. Mi-am aprins, zîmbind, ţigara, aşteptînd să văd cum se va termina această ciudată aventură.

N-am tras, însă, decît un singur fum, şi un ţiriit puternic ca de sonerie a răsunat în încăpere:

— Fum de ţigară! Necunoscutul fumează. Nicotina este cancerigenă.

Fulgerător, m-a cuprins din nou spaima. Se vorbea despre mine, nu eram, deci, în nici un fel de fonotecă. Poate că...

N-am reuşit să-mi duc gîndul pînă la capăt, deoarece cineva mi-a smuls ţigara din mînă. Am întors capul şi am văzut, în lumina roşietică, un fel de paianjen lucitor, metalic, ridicîndu-se spre tavan. Ţinea între gheare ţigara mea.

— Necunoscutul e bolnav, — spuse vocea cu ţîrîit de sonerie. Pregătiţi-l pentru consultaţie.

Alarmat de cursul pe care îl luau împrejurările, am vrut să mă ridic de pe scaun. Dar nişte braţe puternice, deşi le simţeam cu degete delicate, m-au ţinut locului. Într-o clipă, am fost înlănţuit de scaun. Gleznele picioarelor, încheieturile mîinii, gîtul îmi erau prinse în fire subţiri, uşor elastice, ţinîndu-mă nemişcat pe scaunul înalt şi, de fapt, destul de comod.

— Pulsul! — comandă soneria.

— 86! — răspunse imediat un ţîrîit subţire.

— Tensiunea!

Simţeam cum sînt pipăit, cercetat, adulmecat de o sumedenie de aparate nevăzute.

— Plămînii!

Luminozitatea roşietică scăzu simţitor, apoi se stinse complet, în timp ce, în rama de metal pe care o văzusem în peretele din faţă, începu să apară o pată, mai întîi cenuşie, apoi din ce în ce mai albă. Şi, ca pe un ecran de cinematograf, apărură nişte plămîni, care se umflau şi se dezumflau încet, ca nişte vietăţi obosite. Nu-i văzusem

niciodată, dar am ştiut că erau plămînii mei. Ce fel de raze foloseau aceste fiinţe, care vorbeau în alfabetul Morse? Nu ştiu şi în clipa aceea nici nu mă interesa. Mă cuprinsese o teroare rece. Nu era nici o glumă, devenisem prizonierul unor oameni invizibili şi periculoşi.

— Perfect sănătos!

— Păcat, — răspunse soneria. Mai departe. Stomacul.

Mi-am văzut, pe ecranul albicios, şi stomacul, ca o cameră de minge de fotbal pe jumătate dezumflată. Apoi ficatul, cu nimic deosebit de confraţii lui mai mari întîlniţi în frigiderele măcelăriilor.

Ţîrîiturile care vorbeau despre gramatică, despre ecuaţii, despre ulei încetaseră. Nu se mai auzeau decît comenzile soneriei şi nişte răspunsuri scurte, ca ale unor asistenţi perfecţi, comentînd imaginile de pe ecran.

Deodată, una dintre ţîrîituri exclamă:

— Apendicele este inflamat!

— Unde? Arată-mi.

Pe ecran apăru bietul meu apendice, ca un vierme neputincios, strîns din toate părţile de alte organe care voiau să-l dea deoparte şi să-i ocupe locul.

— Da. Pregătiţi operaţia, — spuse soneria, cu acelaşi ton poruncitor.

Ecranul se coloră şi mai puternic în alb, luminozitatea roşietică se reaprinse. Am început să mă zbat. Deşi totul era absurd, deşi în jurul meu nu vedeam pe nimeni, mă cuprinsese o frică de moarte. Dacă această sonerie provoca, totuşi, o operaţie? Nu, trebuie să scap din acest coşmar. M-am smucit în toate sensurile, căutînd să mă eliberez.

— Necunoscutul nu stă liniştit, — spuse o voce piţigăiată.

— Hei, lăsaţi-vă de glume, — am răcnit eu. Daţi-mi drumul! Ce naiba se întîmplă aici?

— Ai auzit? — întrebă aceeaşi voce.

— Am auzit, — răspunse soneria. În timpul operaţiei nu se vorbeşte. Pentru mine, operaţia este un fleac. Nu-mi trebuie decît zece minute.

— Dar nu vreau, — am ţipat eu. La dracu!...

— Anestezie totală, — ordonă soneria. Imediat. Îndepărtaţi hainele.

Urlînd disperat, fără să mai pot pronunţa vreun cuvînt anume, am simţit în aer mirosul cloroformului. Încordindu-mi toate puterile, am reuşit să-mi eliberez un braţ, dar, pe cînd îl ridicam, am început să plutesc, confundîndu-mă

cu luminozitatea roşietică. Departe, ca din înălţimile văzduhului, se auzea ţirîitul soneriei.

*

M-am trezit instalat într-un fotoliu comod. Cineva îmi schimbase haina udă de ploaie şi acum eram îmbrăcat într-o haină călduroasă de casă. Involuntar, am dus mîna către regiunea apendicelui.

— Fii fără grijă, nu s-a întîmplat nimic, îmi spuse cineva.

Am întors capul. Alături de mine şedea un om scund, cu părul alb, dar cu figura distonant de tînără.

— Ai trăit cîteva momente neplăcute...

— Într-adevăr. Nu înţeleg...

— Vei înţelege imediat. Bei o cafea ?

— Cu mare plăcere.

— O ţigară ?

— Mulţumesc.

Şi, bînd o cafea straşnică şi fumînd singura ţigară bună — Mărăşeşti —, am ascultat explicaţia straniilor întîmplări prin care trecusem.

— Nu este decît o întrunire de maşini cibernetice, m-a lămurit noua mea cunoştinţă. Înţelegi, fiecare maşină are un anumit program, o anumită memorie. Pentru a evita această specializare unilaterală, m-am gîndit să conexez mai multe maşini, lăsînd-o pe fiecare cu specificul ei, dar stabilind între ele o serie de legături, mai simple sau mai complicate. Ar fi ca o schemă redusă, extrem de primitivă — deşi, pe de altă parte, extrem de avansată —, a creierului omenesc. Din păcate, fiecare maşină ocupă un loc considerabil şi pentru a aduna mai multe specialităţi ar trebui să clădim un fel de bloc-turn, şi încă n-ar fi de ajuns. Clădirea pe care ai vizitat-o fără voie înglobează şapte maşini cibernetice. Pe mine mă interesează modul în care ele se vor influenţa reciproc. De pildă, un matematician care este şi meloman, şi pasionat de sport stabileşte o mulţime de legături între aceste domenii, în afară de legăturile cu nenumărate alte domenii ale vieţii de toate zilele. Cum se vor comporta însă maşinile cu specialităţi diferite puse să lucreze una lîngă alta şi în legătură una cu alta ? Vor învăţa unele de la altele ? Cum se va manifesta influenţa lor reciprocă ? Este o problemă extrem de importantă, cred eu, pentru viitorul ciberneticii. Din păcate...

— Dar soneria aceea care vorbea atît de poruncitor...

— Chiar despre asta voiam să-ţi vorbesc. Prin împreju-

rări pe care nu le cunosc, deoarece îmi scapă mecanismul lor, maşina specializată în medicină a ajuns să le domine pe toate celelalte. Acum, ansamblul este ca un om cu o solidă pregătire în lingvistică, în mecanică, în matematică şi în alte cîteva domenii, dar a cărui profesiune principală rămîne totuşi medicina. Înţelegi?

— Da..., — am răspuns eu, neconvins.

— Am înregistrat, clipă de clipă, toate procesele de influenţare reciprocă. Dar n-am reuşit să înţeleg cum de a ajuns să le domine pe celelalte. Acum mă gîndesc să le separ, pentru a urmări ce mai rămîne în fiecare din această viaţă în comun.

— Dar asta înseamnă că maşinile rămîn, totuşi, la voia dumitale!

— Bineînţeles, deşi, pe de altă parte, după cum ai văzut, se pot manifesta şi independent. Oricum, va trebui să fac imposibilă, de acum înainte, pătrunderea involuntară a cuiva în această casă cibernetică. Cînd vor afla cei de la Academie ce s-a întîmplat... De fapt, semnalul de alarmă a sunat tot timpul de cînd ai intrat acolo. Dar eu ieşisem pentru o clipă şi nu l-am auzit...

— Neglijenţă? am întrebat eu.

Ciberneticianul dădu din cap, afirmativ.

— Hm! am continuat, mustrător, neglijenţele pot avea urmări grave... Dar fii fără grijă, n-am să povestesc nimănui întîmplarea...

El îndepărtă, cu un gest, propunerea mea.

— Nu-i vorba despre asta... Trebuie să văd dacă nu cumva maşinile au deschis singure uşa. Observîndu-mă pe mine făcînd această operaţie de sute de ori, poate că au devenit şi ele curioase.

— E cu putinţă?

— Nu ştiu... Poate că da...

— Dar... dacă maşinile dumitale începeau să mă căsăpească?

Omul mă privi zîmbind, îşi aprinse încă o ţigară şi-mi spuse:

— Ţi-a fost frică?

— Te cred!

— Greu vei găsi un chirurg mai bun ca maşina mea. Şi pe mine m-a operat de apendicită. E un maestru...

*

Cred că, după această expunere sumară a faptelor, oricine îmi va da dreptate pentru că am început să mă gîn-

desc la transfer. Să existe o asemenea activitate, să poți participa la ea și să n-o faci? Ar fi o crimă. Aș putea fi întrebat: ce am eu comun cu cibernetica? Am. Profesiunea mea este una dintre cele mai ingrate, mai migăloase, mai lipsite de satisfacții, dar și una dintre cele mai universal valabile. Sînt contabil, și binecuvîntez clipa cînd mi-am ales această profesiune, care îmi va ajuta să pătrund și acolo, unde stăpînește cibernetica, și oriunde.

Pentru a încheia, trebuie să redau scurta discuție purtată cu soția mea pe această temă. După ce i-am povestit — exagerînd puțin, ca orice povestitor — toată întîmplarea, ea a oftat și mi-a spus:

— Ce păcat că n-am fost eu acolo...

— De ce?

— Trebuie să fie grozav de interesant să te opereze o mașină cibernetică... În orice caz, aș fi fost prima femeie din lume... Ca într-un roman.

CUTIA CU TRANZISTORI

Crivățul se potolise de vreun sfert de oră și acum, deși zăpada scîrțiia strident sub pașii mei, părea că aerul se încălzise brusc. Cu o zi înainte ninsese abundent, așa că nu se mai auzeau nici troncăniturile prietenoase ale tramvaielor de noapte. Era acea oră a nopții cînd regreți toate certurile pe care le-ai avut cu prietenii sau mai ales cu necunoscuții.

Nu mă grăbeam spre casă, deoarece mă așteptau multe ore de lucru. Dacă ziua pot lucra chiar și în silă, noaptea nu concep să lucrez decît ceea ce îmi face într-adevăr plăcere. Mergeam încet, comparînd scîrțiitura produsă de fiecare pas cu precedenta. Nu voiam să mă gîndesc la lucru, dar gîndurile mi se învîrteau totuși în jurul lui, deși la o oarecare depărtare, ca niște sateliți cu totul artificiali.

Deodată, dintr-un gang îngust — ca atîtea ganguri ale literaturii romantice — am auzit un plîns. Un plîns smiorcăit, ca de băiețaș pierdut, sau de pisică. Pe vremea asta? M-am oprit, cercetînd cu privirea jur împrejur. Nu se zărea alt-

ceva decît zăpada uşor albăstruie şi zidurile bocnă ale caselor, întunecate.

— Cine plînge? — am întrebat.

— Eu...

— Unde eşti?

— Aici, chiar la intrarea gangului.

Am făcut un pas în gang, dar tot nu vedeam pe nimeni. Plînsul încetase.

— Nu m-ai găsit?

— Nu, băiete. Nu te văd.

— Nu sînt băiete. Sînt aici, chiar la intrare.

— Unde? La dreapta sau la stînga?

— Nu ştiu ce-i aia dreapta şi stînga. Eu sînt la intrare.

Ce naiba, mi-am zis, să fie un copil atît de mic? Cît palma? Sau vreo pisică vorbitoare? Nu era însă nici una, nici alta, era o cutie paralelipipedică, albă, ca un ambalaj obişnuit de cofetărie. Cînd am atins-o cu piciorul, adică de fapt am călcat-o, a scos un ţipăt.

— Vai, mă doare...

Şi, ca o placă de patefon, a început să mormăie delirant: oare, odoare, sudoare, ardoare...

— Tu plîngeai?

— Eu... Te rog ridică-mă. Am mai fost călcat şi adineaori...

Am ridicat, bineînţeles, cutiuţa şi am vîrît-o sub palton, la piept. Smiorcăia, ca... Nu-mi vine să spun „ca o cutie". Ar rîde orice cititor de mine. După cîteva clipe, cutia a început să bîzîie, pe un ton vesel:

— Căldură... dură, ură...

Bucuros că am în sfîrşit o altă preocupare decît aceea care mă aştepta acasă, am grăbit pasul. Nu locuiam prea departe, încît am ajuns repede. Am îndepărtat cu un gest hotărît maldărul de hîrtii care trona pe birou şi am instalat cutia, ca s-o cercetez mai îndeaproape. Nu avea nimic deosebit. Părea construită dintr-un material plastic banal. Una dintre suprafeţele mari era alcătuită dintr-o grilă, ca un mic difuzor. Dinăuntru, se auzea un tors uşor ca al unei mîţe mulţumite de somnul ei.

— Te pomeneşti că am găsit o pisică electronică, m-am gîndit. De fapt, de mult voiam să-mi cumpăr o asemenea pisică, pe care o puteai uita închisă în casă fără nici o grijă. Cu un gest reflex, am mîngîiat cutia, sperînd să simt moliciunea felină a unei blăniţe.

— Cine-i? — a răsunat un glas adolescent.

— Eu... te-am adus la mine acasă... îngheţai în gang... nu mai ştii ?

— Vai! Căldura îmi toropise toţi tranzistorii! Mă iertaţi!

— Nu face nimic. Te simţi bine?

— Excelent... Adică...

Şi cutia început din nou să se smiorcăie.

— Poate ţi-e foame? — am întrebat-o, o întrebare prostească, fără îndoială, dar n-am găsit nimic altceva mai bun.

— Mi-era doar frig... Ştii, cînd e frig parcă îmi pier ideile...

— Fireşte, i-am spus, aşa se întîmplă... Organismul... Dar în definitiv ce eşti? Pisică?

Cutia chicoti îndelung, ca un clopoţel. Apoi tuşi de vreo două ori, ca pentru a-şi drege glasul.

— Sper că nu m-ai scăpat de îngheţ pentru a mă insulta. Eu sînt poet.

Am considerat îndelung cutia. Mă rog, de ce nu? Sînt atîţia poeţi cu o înfăţişare chiar mai modestă!

— Îmi pare bine de cunoştinţă. Şi de mult vă ocupaţi cu...

— Pentru asta am fost creat. Şi din această cauză am şi fugit de la creatorul meu.

— Ai fugit? Nu înţeleg. Te poţi deplasa?

— Nu, dar am profitat de clipa cînd el şi-a scos mănuşile din buzunar şi mi-am dat drumul în zăpadă. Fie ce-o fi, mi-am zis, dar trebuie să termin o dată.

— Pari necăjit rău. Ca să ajungi la o asemenea hotărîre...

— Dacă ai şti... Dumneata ai nevoie de poezii?

— Nevoie? Nu prea. Doar aşa, din cînd în cînd... Cînd n-am ce face.

— Şi se întîmplă des să n-ai ce face?

— Foarte rar.

— O dată pe zi, de exemplu?

— Pe zi? Poate pe an...

Cutia scoase un strigăt de izbîndă.

— Mi-am închipuit eu, zise ea, că există şi oameni care nu consumă în fiecare zi poezie!

Tuşi din nou, şi continuă:

— Eşti deci de acord să rămîn la dumneata?

— Ştiu eu... Dacă spui că aparţii altcuiva...

— Este un abuz! Eu sînt poet. Nu trebuie să depind de nimeni! Nimeni n-are dreptul să-mi ceară ceva.

— Uite că știe și asta, — m-am gîndit eu. Apoi, cu voce tare:

— Totuși, spuneai...

— Îți voi povesti totul, și ai să mă înțelegi. Am fost creată cu un an în urmă. Tatăl meu — parcă așa se spune la oameni, nu? — și-a pus, e drept, toată arta în construcția mea. Sînt cea mai mică și mai elegantă făptură din tot laboratorul lui. Și ce n-are acolo? Mașini matematicieni, medici, rebusiști, bucătari, bibliotecari, o sumedenie. Cînd încă nu eram gata, dar începusem să pricep cîte ceva, auzeam vorbindu-se noaptea în jurul meu: — Ce vrea să mai scoată profesorul din prichindelul ăsta? Poate o jucărie de-aia de-a bunicilor, un radio... Dar n-a fost așa. Am înghițit mai întîi o groază de noțiuni, și așteptam cu inima la gură — nu știu ce înseamnă expresia asta, dar am primit-o de-a gata, și îmi place — să văd ce comandă mi se va da. Am fost sortit să fiu poet. La început mi-a plăcut. Se vedea cît de colo că vorbesc altfel decît mașinile din jurul meu. Rimam cu o voluptate nebună. Scoteam rimele pe categorii: bogate, pline, cu consoană de sprijin, compuse, asonanțe de gradul întîi... mă rog dicționarul de rime al lui Eminescu este un fleac pe lîngă ce pot da eu. Dar, cu încetul, a început teroarea. În fiecare dimineață, profesorul îmi introducea o fișă: Iarna, sau culoarea depărtării sau... în fiecare zi altceva. Și mă lăsa singur, pînă seara, cînd mă punea să-i declam tot ceea ce strînsesem. Noaptea, cînd rămîneam între noi, mașinile, mai vorbeam de ale noastre. Toți vorbeau omenește. Numai eu apucam cîte un cuvînt și începeam să-l toc: joc, stoc, chiștoc... Rîdeau toți de mine. De atîta supărare, am făcut o tumoare la tranzistorii rimelor și toate poeziile îmi ieșeau ca o înșiruire de rime, unele foarte frumoase, dar care nu-l mai mulțumeau pe profesor. Azi dimineață s-a supărat de-a binelea. Îmi introdusese chiar tema „profesor". Nici n-a introdus-o bine, că am sunat sfîrșitul. I-am citit poezia: „Profesor, băte-s-or (rima asta o știam de la Eminescu), ce s-or..." M-a întrerupt! — Ce este asta, „ce s-or"? — Rimă bogată, i-am răspuns. Ce s-or face ei, după ce noi le vom spune... Mi-a întrerupt tensiunea și a plecat țipînd: — Pe ăsta îl transform mîine în coșar automat... Nu mai face două parale... Auzi! „Ce s-or"! El credea că nu-l aud. Îmi întrerupsese, doar, tensiunea. Dar eu cu partea care îmi rămăsese neîntreruptă am auzit tot. Și, cînd m-a luat seara în buzunar, cu gîndul de a mă da la transformat — că el nu se ocupă de asemenea fleacuri —

am fugit. Ți-am spus cum. Așa că... sînt salvat. Mai ales că dumneata n-ai nevoie de poezie decît o dată pe an... Am tot timpul să meditez. Îți voi da o poezie anuală ceva a-ntîia...

— E interesantă, deși tristă, povestea dumitale, — i-am răspuns. Dar, iartă-mă, vorbeai despre o hipertrofiere a tranzistorilor de rime. Văd că nu le întrebuințezi de loc...

— Aici este mica mea fraudă. Profesorul m-a construit numai pentru rime. Așa îi plăcea lui. Dar eu, între timp, am descoperit versul alb. Așa că... Nu-ți plac versurile mele?

— N-am auzit încă nici unul!

— Dar pînă acum ce-am făcut? Toată povestea noastră a fost în versuri albe!

Am luat cutia în mînă și am început s-o pipăi.

— Ce vrei? — a țipat poetul. Stai că am un poem care...

Dar eu găsisem întrerupătorul, și poetul a tăcut. L-am pus pe un raft al bibliotecii și am tras maldărul de hîrtii în față. Căpătasem o poftă nebună de lucru...

5 ianuarie 1964

SALAHOR CERESC

Cînd coboram pe Marte,
Pămîntul răsărea.
Cu puls egal, albastru,
prin codrii deşi de stea
vîslea pierdut, în ceruri
rămas atît : un număr.
Dar raza lui ca şoimul
mi se-agăţa de umăr.

Voi nu ştiaţi, dar noaptea
— în fiecare noapte —
trec, unul după altul,
văzduhurile şapte,
şi, săgetînd din vîrful
stelarului meu turn,
cobor în cer, la munca
de salahor nocturn.

Prin tufele şerpoase
tăcînd ca nişte rune,
în noaptea-ntretăiată
contrar de două lune,
prin vîntul ce nu-şi află
nici martori, nici auzuri,
cobor şi scrum, de secoli,
în albii şi talazuri.

Acolo stau şi ricîi
cu frigul alb pe gene,
prin mutele canale
tăcînd, prepămîntene,
poate-oi găsi vreo cifră,
vreun prag tocit, vreo urmă
din tot ce-a fost planeta
rămasă-n cer o urnă.

Acolo stau şi ricîi
pe-un glob al nimănuia,
poate-oi găsi tiparul
ce-a zămislit statuia
pe-o insulă-n Pacific,
şi cheia ce deschide
planetele-ntrebării
din Anzi şi piramide.

Ce luptă tace-nscrisă
în roşiile riduri ?
Ce greu venin de soare,
ce năvăliri de viduri,
ce cosmic scrum al morţii
văzduhul l-a cernut ?
Planeta e, din leagăn,
pustie, sub cer mut ?

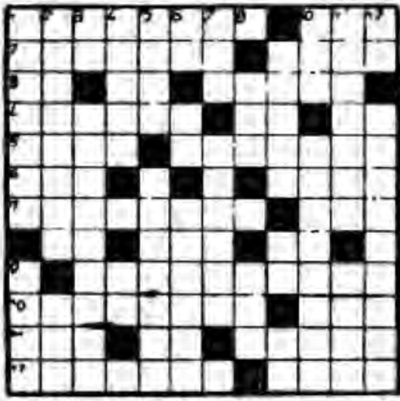
Eu nu ştiu. Încă nu ştiu.
Dar ştiu că-n mări de spaţii
va trebui, ca mîine,
să-mi văd la faţă fraţii,
strălimpezindu-mi ochii
de aşteptare grei.
Ce Soare vă-ncălzeşte,
necunoscuţii mei ?

Vă simt o clipă numai,
cînd toate-n juru-mi dorm,
cu chipul mie-asemeni
dar vag, aeriform...
De ce nu smulgeţi bolta
din grelele peceţii,
făcînd un semn din Vega
sau vînătul Tau Ceti ?

...Şi noapte după noapte,
cînd stele cresc, descresc,
eu mă cobor la munca
de salahor ceresc,
planetele de-a rîndul
scurmînd, prin văi de ger.

Şi, cînd cobor, Pămîntul
răsare-albastru-n cer.

NOŢIUNI DE GEOLOGIE

ORIZONTAL: 1) Ştiinţă care se ocupă cu studiul evoluţiei fizice şi organice a scoarţei globului terestru — A cunoaşte. 2) Cea mai veche eră din istoria Pămîntului, caracterizată prin apariţia primelor vieţuitoare — Metal dur, care a început să fie prelucrat încă din epoca preistorică a omenirii. 3) Rîu în Suedia — Simbolul manganului — A doua perioadă a erei paleozoice, cînd apar şi se dezvoltă nevertebratele marine. 4) Linie imaginară care uneşte mai multe puncte de pe glob avînd aceeaşi presiune atmosferică medie, şi căreia îi corespund o floră şi o faună asemănătoare — Particulă în graiul ardelean — Tudor Şoimaru. 5) Constelaţie apropiată sistemului nostru solar — Balaur, reptilă monstruoasă din basme, asemănătoare în imaginaţia populară cu uriaşele reptile din mezozoic. 6) Strigătul bacantelor — Oraş în regiunea Banat. 7) Oameni cu înaltă calificare, printre care sînt şi cei care studiază bogăţiile şi sedimentele terestre — Localitate în Nigeria. 8) Fluviu în Ţările de Jos — Lanţ de munţi în Creta — Partea rezistentă a corpului unui animal, pe baza căreia s-a putut reconstitui forma şi dimensiunile animalelor dispărute astăzi de pe planeta noastră. 9) Sedimente din epoca paleogenă. 10) Perioadă a erei secundare, caracterizată prin depuneri masive de calcar — Specie de frasin cu lemn roşu deschis. 11) Unul dintre simţuri — Nota diapazonului — Vibraţie acustică. 12) Globul pămîntesc din punct de vedere astronomic — Subiecte.

VERTICAL: 1) Mare învăţat italian de la a cărui naştere se sărbătoresc 400 de ani — Tulpină aeriană fără flori şi frunze a unei plante. 2) Procesul de transformare a scoarţei terestre care se desfă-

soarță în sute și milioane de ani prin acțiunea agenților externi — Cunoscut medic din secolul trecut. 3) Interjecție — Ansamblu de fenomene geologice datorită cărora se formează relieful uscatului. 4) Lampă (mold.) — Notă muzicală veche. 5) Sportul nostru popular — Totalitatea viețuitoarelor care constituie fauna și după ale căror fosile geologii stabilesc condițiile de viață din diferitele epoci din istoria Pămîntului. 6) G orge Coșbuc — Mers pe jumătate — Are cei 7 ani de-acasă. 7) Numele morarului legendar, care se spune că ar fi înființat orașul Iași — Animale din mările calde ale căror colonii formează adesea insule. 8) Mică planetă — Litera X. 9) Totalitatea plantelor care trăiesc pe un anumit teritoriu al globului într-o perioadă geologică dată — Literă cirilică — Udrea Teodorescu. 10) Tub scurt de oțel — Apăsare pe care o exercită atmosfera asupra solului și care influențează dezvoltarea faunei și florei. 11) Perioadă geologică caracterizată prin mari prăbușiri ale scoarței terestre, care au dat naștere actualelor mări și oceane — Culoare. 12) Pomadă (mold.) — Depuneri care au avut loc în toate perioadele geologice, dînd naștere la diferite tipuri de roci.

P. IONAȘCU

ÎN MEZOZOIC (4—7)	REPTILE FOSILE (6—9)	DIN ERA PRIMARĂ (5—8)
AAAC	O-Z R R	LLOTT

DEZLEGAREA JOCURILOR DIN NUMĂRUL 228

TREI TITANI: 1 — Shakespeare; 2 — Pete; caprese; 3 — Napoli; anne; 4 — Ar; lua; aed; 5 — Vise; Venus; 6 — Ocari; mc; tu; 7 — Stihie; 8 — Ct; livrea; 9 — Dialog; zie; 10 — Abjurație; wi; 11 — Vi; jiu; cil; 12 — Ila; estivale; 13 — Davy; stabili.

DIN CERCETĂRILE LUI GALILEI: P-la-n-în-c-l-in-a-t = Plan înclinat; Pe-t-e-sc-l-arc = Pete solare.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonați-vă la revista „Știință și tehnică" — publicație lunară editată de C.C. al U.T.M. și Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. Abonamentele se primesc de către oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții pînă la data de 18 ale fiecărei luni, cu deservirea în luna următoare.

Revista se găsește de vînzare la toate chioșcurile pentru difuzarea presei și debitele O.C.L.

• IUNIE 1964

41 007